

**GMINNY PROGRAM PROFILAKTYKI
I ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH
ORAZ PRZECIWDZIAŁANIA NARKOMANII
NA ROK 2011**

Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na rok 2011 określa lokalną strategię w zakresie profilaktyki oraz minimalizacji szkód społecznych i indywidualnych wynikających z używania alkoholu i narkotyków. W tym obszarze działań Gmina Miejska Kraków należy do Ogólnopolskiej Sieci Gmin Wiodących.

Program przedstawia zadania własne gminy wynikające z art. 4¹ ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi. Zgodnie z treścią tej ustawy zadania w zakresie przeciwdziałania alkoholizmowi wykonuje się przez odpowiednie kształtowanie polityki społecznej, w szczególności: tworzenie warunków sprzyjających realizacji potrzeb, których zaspokajanie motywuje powstrzymanie się od spożywania alkoholu; działalność wychowawczą i informacyjną; ograniczanie dostępności do alkoholu; leczenie, rehabilitację i reintegrację osób uzależnionych od alkoholu; zapobieganie negatywnym następstwom nadużywania alkoholu i ich usuwanie oraz przeciwdziałanie przemocy w rodzinie.

Gminny Program zawiera równocześnie zadania własne gminy w obszarze profilaktyki i terapii narkomanii zapisane w ustawie z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii oraz wybrane działania w ramach lokalnego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie – zgodnie z ustawą z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie.

I. ROZMIARY PROBLEMÓW UZALEŻNIEŃ W MIEŚCIE KRAKOWIE

Tab. 1. Populacje osób, u których występują różne kategorie problemów uzależnień (dane szacunkowe PARPA, statystyki UMK i MOPS)

	Polska 38,6 mln	Małopolska 3,25 mln	Kraków ok. 800 tys.	Kraków: osoby w terapii*
Osoby uzależnione od alkoholu (ok. 2% populacji)	ok. 800 tys.	ok. 65 tys.	ok. 16 tys.	ok. 4 tys.
Dorośli żyjący w otoczeniu alkoholika: współmałżonkowie, rodzice (ok. 4% populacji)	ok. 1,5 mln	ok. 130 tys.	ok. 32 tys.	ok. 2 tys.
Dzieci wychowujące się w rodzinach alkoholików (ok. 4% populacji)	ok. 1,5 mln	ok. 130 tys.	ok. 32 tys.	ok. 800*
Osoby pijące szkodliwie i ryzykownie (5-7% populacji)	2-2,5 mln	162-227 tys.	40-56 tys.	ok. 200
Ofiary przemocy domowej w rodzinach z problemem alkoholowym (2/3 dorosłych i 2/3 dzieci z tych rodzin)	razem ok. 2 mln dorosłych i dzieci	razem ok. 195 tys. dorosłych i dzieci	razem ok. 43 tys. dorosłych i dzieci	razem ok. 200
Osoby uzależnione od narkotyków (ok. 0,2% populacji)	ok. 80 tys.	ok. 6,5 tys.	ok. 1,6 tys.	ok. 400

* osoby objęte świadczeniami zdrowotnymi finansowanymi przez UMK w placówkach terapii

* dzieci z rodzin alkoholowych w świetlicach socjoterapeutycznych finansowanych przez MOPS

Tab. 2. Wybrane tendencje dotyczące używania substancji psychoaktywnych wśród mieszkańców Krakowa

Badania ESPAD dotyczące młodzieży 1999-2007		
Odsetek 15-latków, którzy palili papierosy w czasie 30 dni przed badaniem	1999: 40%	2007: 21%
Odsetek 15-latków, którzy upili się w czasie 30 dni przed badaniem	1999: 24%	2007: 22%
Odsetek 15-latków, którzy używali marihuany w czasie 30 dni przed badaniem	1999: 9%	2007: 7%
Odsetek 15-latków, którzy uznali dostęp do papierosów (zakup) za bardzo łatwy	1999: 73%	2007: 49%
Odsetek 15-latków, którzy uznali dostęp do piwa (zakup) za bardzo łatwy	1999: 64%	2007: 46%
Odsetek 15-latków, którzy uznali dostęp do marihuany (zakup) za bardzo łatwy	1999: 18%	2007: 10%
Badania PBS DGA dotyczące dorosłych 2005-2008		
Odsetek abstynentów wśród wszystkich mieszkańców Krakowa	2005: 15%	2008: 13%
Odsetek osób pijących ryzykownie wśród konsumentów alkoholu	2005: 12%	2008: 16%
Odsetek osób, które kierowały samochodem pod wpływem alkoholu w ciągu 12 m-cy przed badaniem	2005: 2,5%	2008: 2,4%
Odsetek kobiet, które przyznały się do picia alkoholu w czasie ciąży	2005: 16%	2008: 12%

II. CELE I PRIORYTETY

1. Cele powiązane ze Strategią Miasta Krakowa:

- A/ Cel operacyjny I-5: Zapewnienie mieszkańcom właściwego poziomu bezpieczeństwa zdrowotnego (jako program podstawowy);
- B/ Cel operacyjny I-3: Poprawienie poczucia bezpieczeństwa publicznego (jako program wspierający);
- C/ Cel operacyjny I-7: Tworzenie warunków udziału w rozwoju społeczności osobom i grupom zagrożonym wykluczeniem (jako program wspierający)

2. Priorytety:

- A/ Zapewnienie ciągłości świadczenia usług zdrowotnych dla osób uzależnionych od alkoholu i ich rodzin poprzez finansowanie terapii w zakładach opieki zdrowotnej.
- B/ Rozszerzenie liczby odbiorców działań profilaktycznych poprzez finansowanie zadań realizowanych przez Miejskie Centrum Profilaktyki Uzależnień w Krakowie oraz wspieranie inicjatyw społecznych w tym zakresie.
- C/ Zmniejszenie zdrowotnych i społecznych skutków używania alkoholu poprzez utworzenie domu pomocy społecznej dla osób uzależnionych.

III. ZADANIA DO REALIZACJI

1. Zwiększanie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych i zagrożonych uzależnieniem, współuzależnionych oraz osób dotkniętych przemocą w rodzinie.

- A/ Zakup usług w zakładach opieki zdrowotnej w zakresie leczenia uzależnienia od alkoholu i innych substancji psychoaktywnych, uzależnień niechemicznych oraz terapii dla osób współuzależnionych, dzieci w rodzinie z problemem alkoholowym, osób z syndromem Dorosłego Dziecka Alkoholika i dotkniętych przemocą w rodzinie, a także programów korekcyjnych dla sprawców przemocy domowej.
- B/ Monitorowanie liczby osób korzystających z usług w placówkach terapii uzależnień.

2. Udzielanie rodzinom, w których występują problemy uzależnień, pomocy społecznej, psychospołecznej i prawnej, a w szczególności ochrony przed przemocą w rodzinie. Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu i integrowanie ze społecznością lokalną.

- A/ Finansowanie wybranych usług i programów realizowanych przez placówki interwencyjno-pomocowe, profilaktyczno-terapeutyczne i wspomagające proces readaptacji społecznej dla osób uzależnionych, członków rodzin z problemem alkoholowym i narkomanii oraz osób dotkniętych przemocą domową, w tym bezdomnych; przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu poprzez prowadzenie klubu/ centrum integracji społecznej.
- B/ Utworzenie specjalistycznego domu pomocy społecznej dla osób nadużywających alkoholu – inwestycja.
- C/ Wspomaganie realizacji funkcji opiekuńczo-wychowawczej i kompensacyjnej w placówkach przeznaczonych dla dzieci z grup ryzyka (w szczególności dla dzieci z rodzin z problemem alkoholowym), np. w świetlicach, klubach i ośrodkach socjoterapeutycznych; rozszerzanie dostępności do tego typu oferty poprzez finansowanie wybranych placówek wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży.

3. Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych, przeciwdziałania narkomanii i przemocy, w szczególności dla dzieci i młodzieży, w tym prowadzenie zajęć sportowo-rekreacyjnych, a także działań na rzecz dożywiania dzieci uczestniczących w pozaszkolnych programach opiekuńczo-wychowawczych i socjoterapeutycznych.

- A/ Finansowanie zadań realizowanych przez Miejskie Centrum Profilaktyki Uzależnień w Krakowie. Wspieranie realizacji działań profilaktycznych dla uczniów oraz szkoleń i warsztatów dla nauczycieli i rodziców; uczenie umiejętności służących zdrowemu i trzeźwemu życiu oraz informowanie o szkodliwości alkoholu i innych substancji psychoaktywnych, w tym tzw. dopalaczy.
- B/ Współdziałanie w działaniach promujących trzeźwy i bezpieczny sposób spędzania czasu przez dzieci i młodzież oraz wzmacniających czynniki chroniące i motywujących do większej aktywności w życiu społecznym – rozwój zorganizowanych zajęć pozaszkolnych w świetlicach, klubach, ośrodkach socjoterapeutycznych, placówkach oświatowych oraz innych środowiskach młodzieżowych (w tym dożywianie dzieci, biorących udział w tychże zajęciach); finansowanie projektów i działań profilaktycznych, m.in. w ramach Programu Młody Kraków oraz działalności Miejskiego Centrum Profilaktyki Uzależnień w Krakowie.
- C/ Informowanie o dostępności usług terapeutycznych i pomocowych dla osób uzależnionych i ich rodzin oraz prowadzenie powszechnej edukacji w zakresie wiedzy o szkodliwości alkoholu i innych substancji uzależniających, w tym tzw. dopalaczy; profilaktyka zachowań ryzykownych i promocja zdrowia – udział w ogólnopolskich oraz lokalnych kampaniach i akcjach informacyjno-edukacyjnych, skierowanych do różnych grup odbiorców (konferencje, szkolenia, warsztaty, eventy); wykonanie i zakup materiałów profilaktycznych: prasa i książki specjalistyczne, broszury, plakaty, druki ulotne, nagrody w konkursach i zawodach oraz inne materiały informacyjne, edukacyjne i promocyjne.
- D/ Promowanie aktywnych form spędzania wolnego czasu przez dzieci i młodzież poprzez: finansowanie zajęć, obozów, imprez i projektów, realizowanych przez organizacje sportowe oraz placówki oświatowe, organizowanie miejskich imprez i programów sportowo-rekreacyjnych, wspieranie rozwoju młodych talentów, rozszerzanie oferty oraz poprawę funkcjonowania bazy sportowo-rekreacyjnej.
- E/ Diagnozowanie i stałe monitorowanie problemów uzależnień oraz badanie efektywności lokalnych działań podejmowanych w ramach Gminnego Programu.

4. Wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych, służącej rozwiązywaniu problemów alkoholowych, narkomanii i przemocy w rodzinie. Współpraca z organizacjami pozarządowymi i innymi jednostkami pożytku publicznego w obszarze profilaktyki i rehabilitacji uzależnień.

- A/ Wspomaganie działalności organizacji pozarządowych, promujących wśród mieszkańców Krakowa, w szczególności w środowisku młodzieży, zdrowy tryb życia i abstynencję.
- B/ Finansowanie kolonii i wyjazdów dla dzieci i młodzieży, w tym dla osób szczególnie narażonych na działanie czynników ryzyka.
- C/ Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu poprzez wspieranie klubów abstynenta oraz innych form działań pomocowych poza terapią, których odbiorcami są osoby uzależnione i ich rodziny.
- D/ Wdrażanie projektów działań profilaktyczno-interwencyjnych, skierowanych do osób eksperymentujących z różnymi środkami psychoaktywnymi (profilaktyka wskazująca i programy redukcji szkód)

5. Zapewnienie działania Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Zespołu Interwencyjnego w Krakowie, współpraca z Policją i służbami miejskimi, całodobowa informacja medyczna.

- A/ Zabezpieczenie pracy Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Krakowie, Zespołu Interwencyjnego oraz zespołów problemowych Komisji; dodatkowe szkolenia dla członków Komisji; pokrywanie kosztów sądowych i wydawania opinii przez biegłych orzekających w sprawie uzależnienia od alkoholu.
- B/ Dotacje dla Policji i służb miejskich na realizację zadań związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych i narkomanii.
- C/ Finansowanie całodobowego telefonu informacji medycznej, m.in. o placówkach terapii uzależnień w Krakowie.

6. Ograniczanie dostępu do alkoholu.

Ustala się liczbę punktów sprzedaży napojów alkoholowych zawierających powyżej 4,5% alkoholu (z wyjątkiem piwa), przeznaczonych do spożycia poza miejscem sprzedaży (detal), jak i w miejscu sprzedaży (gastronomia) na poziomie do 5% liczby podmiotów gospodarki narodowej, prowadzących działalność gospodarczą na terenie Gminy Miejskiej Kraków, według stanu na dzień 30 czerwca 2010 r.

Wartości liczbowe limitu punktów sprzedaży alkoholu oraz inne ograniczenia dotyczące sprzedaży, podawania, spożywania oraz wnoszenia napojów alkoholowych ustala Rada Miasta Krakowa w odrębnych uchwałach.

Kontrole punktów sprzedaży napojów alkoholowych przeprowadza Wydział Spraw Administracyjnych wraz z uprawnionymi służbami i osobami.

IV. SPOSOBY REALIZACJI

1. Podmiot koordynujący i realizatorzy Programu.

Realizacja Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii jest koordynowana przez Wydział Sportu i Inicjatyw Społecznych UMK. Zadania Programu realizowane są poprzez:

- A/ Siły własne Wydziału Sportu i Inicjatyw Społecznych oraz innych wydziałów i jednostek miejskich dysponujących środkami finansowymi w ramach Programu.
- B/ Zlecenie zadań jednostkom miejskim – w drodze zmiany dysponenta środków budżetowych.
- C/ Zakupy i zlecenia zewnętrzne (konkursy ofert, zamówienia publiczne, bez stosowania ustawy prawo zamówień publicznych).

W realizacji zadań Programu Wydział Sportu i Inicjatyw Społecznych współpracuje z Miejską Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Krakowie. Obsługa administracyjna i prawna MKRPA i Zespołu Interwencyjnego może zostać zlecona osobom fizycznym, uzgodnionym z Przewodniczącym Komisji.

2. Harmonogram realizacji, źródła finansowania i łączne nakłady finansowe.

Gminny Program realizowany będzie przez cały rok kalendarzowy w ramach środków finansowych planowanych w Budżecie Miasta, stanowiących dochody z tytułu wydawania zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych (100% wydatków).

3. Wskaźniki monitoringu.

- A/ Liczba osób objętych terapią;
- B/ Liczba osób objętych działaniami pomocowymi – m.in. współzależni, dzieci z grup ryzyka, osoby zagrożone wykluczeniem społecznym;
- C/ Liczba dzieci, młodzieży i dorosłych objętych działaniami profilaktycznymi, edukacyjnymi i informacyjnymi;
- D/ Liczba odbiorców projektów realizowanych przez organizacje pozarządowe;
- E/ Liczba osób przyjętych przez Zespół Interwencyjny i punkty konsultacyjne;
- F/ Liczba i efektywność kontroli punktów obrotu napojami alkoholowymi.

4. Sposób sprawozdawania.

- A/ Sprawozdanie finansowe i merytoryczne z realizacji Programu będące integralną częścią rocznego sprawozdania budżetowego, przedstawianego Radzie Miasta Krakowa przez Prezydenta Miasta Krakowa;
- B/ Sprawozdanie roczne z realizacji Programu zgodnie z §3, pkt 1 uchwały nr LXXV/742/05 RMK z dnia 13.04.2005 r. w sprawie przyjęcia Strategii Rozwoju Krakowa.

V. ZASADY WYNAGRADZANIA CZŁONKÓW MKRPA

Ustala się następujące zasady finansowania pracy członków Komisji:

1. Członek Komisji otrzymuje miesięczne wynagrodzenie w wysokości 20% aktualnego przeciętnego wynagrodzenia miesięcznego w gospodarce narodowej, ogłaszanego przez Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego. W przypadku nieobecności członka Komisji na jej posiedzeniu plenarnym nie otrzymuje on wynagrodzenia lub otrzymuje kwotę proporcjonalnie pomniejszoną.
2. Przewodniczący i Zastępca Przewodniczącego Komisji, biorący udział w jej pracach, otrzymują miesięczne wynagrodzenie w wysokości 27% aktualnego przeciętnego wynagrodzenia miesięcznego w gospodarce narodowej. W przypadku nieobecności na posiedzeniu plenarnym – jak w pkt. 1.
3. Za każdy dyżur Zespołu Interwencyjnego jego członek otrzymuje wynagrodzenie w wysokości 6% aktualnego przeciętnego wynagrodzenia w gospodarce narodowej.
4. Za każde posiedzenie zespołu problemowego jego członek otrzymuje wynagrodzenie w wysokości 3% aktualnego przeciętnego wynagrodzenia miesięcznego w gospodarce narodowej.
5. Za każdorazowe reprezentowanie Komisji w sądzie w sprawach inicjowanych przez MKRPA jej członek otrzymuje wynagrodzenie w wysokości 1,5% aktualnego przeciętnego wynagrodzenia miesięcznego w gospodarce narodowej.

VI. RAMOWY PLAN REALIZACJI ORAZ FINANSOWANIA ZADAŃ PROGRAMU

Lp.	Zadania do realizacji	Zadania szczegółowe	Struktura wydatków
1.	Zwiększanie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej.	A/ Zakup usług w placówkach terapii uzależnień. B/ Monitorowanie liczby osób w terapii.	19%
2.	Udzielanie rodzinom, w których występują problemy uzależnień, pomocy społecznej, psychospołecznej i prawnej, a w szczególności ochrony przed przemocą.	A/ Finansowanie wybranych usług i programów placówek interwencyjno-pomocowych, profilaktyczno-terapeut. i wspomagających proces readaptacji społecznej; przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu. B/ Utworzenie specjalistycznego domu pomocy społecznej dla osób nadużywających alkoholu – inwestycja. C/ Dofinansowanie wybranych placówek wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży.	21%
3.	Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych i przeciwdziałania narkomanii, w szczególności dla dzieci i młodzieży, w tym prowadzenie zajęć sportowo-rekreacyjnych, a także działań na rzecz dożywiania dzieci uczestniczących w pozaszkolnych programach opiekuńczo-wychowawczych i socjoterapeutycznych.	A/ Finansowanie MCPU. Wspieranie realizacji programów profilaktycznych dla uczniów oraz szkoleń dla nauczycieli i rodziców. B/ Rozwój zorganizowanych zajęć pozaszkolnych w świetlicach, klubach, ośrodkach socjoterapeutycznych, placówkach oświatowych oraz innych środowiskach młodzieżowych; finansowanie działań w ramach Programu Młody Kraków i MCPU. C/ Informowanie o dostępności usług terapeutycznych oraz prowadzenie powszechnej edukacji w zakresie wiedzy o szkodliwości substancji uzależniających; profilaktyka i promocja zdrowia – udział w ogólnopolskich oraz lokalnych kampaniach i akcjach informacyjno-edukacyjnych (konferencje, szkolenia, warsztaty); wykonanie i zakup materiałów profilaktycznych. D/ Promowanie aktywnych form spędzania wolnego czasu przez dzieci i młodzież, miejskie programy sportowo-rekreacyjne, baza sportowa. E/ Diagnozowanie problemów i badanie efektywności lokalnych działań profilaktycznych.	47%
4.	Wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych, służącej rozwiązywaniu problemów alkoholowych i narkomanii.	A/ Wspomaganie działalności organizacji pozarządowych, promujących zdrowy tryb życia i abstynencję.. B/ Finansowanie kolonii i wyjazdów dla dzieci i młodzieży, w tym dla osób niepełnosprawnych. C/ Wspierania klubów abstynenta. D/ Wdrażanie projektów profilaktyczno-interwencyjnych.	8%
5.	Zapewnienie działania MKRPA i Zespołu Interwencyjnego oraz całodobowa informacja medyczna	A/ Zabezpieczenie pracy MKRPA i Zespołu Interwencyjnego; pokrywanie kosztów sądowych i wydawania opinii przez biegłych orzekających w sprawie uzależnienia. B/ Dotacje dla Policji i służb miejskich. C/ Całodobowy telefon informacji medycznej	5%
6.	Ograniczanie dostępu Do alkoholu.	A/ Ustalanie limitów punktów sprzedaży alkoholu. B/ Kontrole punktów sprzedaży alkoholu.	0%
RAZEM			100%